

Identification and Validation of the Potential Consequences of Iran's Accession to International Copyright Treaties: A Delphi Approach

Negin Pashootan¹, Dariush Matlabi², Nadjla Hariri¹, Sattar Zarkalam³, and Fahimeh Babalhavaeji¹

1. Faculty of Humanities, Islamic Azad University, Science and Research Branch, Tehran, Iran. Email: n_pashootan@yahoo.com, nadjarahiri@gmail.com, f.babalhavaeji@gmail.com.
2. Corresponding author, Faculty of Humanities, Islamic Azad University, Yadegar-e-Imam Khomeini (RAH) Shar-e Rey Branch, Tehran, Iran. Email: dariushmatlabi@yahoo.com
3. Faculty of Humanities, Shahed University, Tehran, Iran. Email: sattarzarkalam@gmail.com

Article Info

Article type:
Research Article

Article history:

Received 26 July 2025
Received in revised form 21 September 2025
Accepted 25 September 2025
Available online 28 September 2025

Keywords:

copyright,
berne convention,
world trade organization,
TRIPS agreement,
consequences of accession to
international treaties

ABSTRACT

Objective: This study aims to identify and validate the consequences of Iran's accession to international copyright treaties.

Method: This applied qualitative research employed the integrative review method (Sandelowski & Barroso), through which 51 sources were identified. Meta-synthesis was used to identify concepts and categories, and the Delphi method to validate the consequences. The findings were extracted using open coding, then categorized into concepts, and finally organized into thematic clusters. The consequences were validated using a two-round Delphi method. The research population comprised 23 individuals, including publishers, copyright specialists, software developers, game designers, web developers, and cultural practitioners. Data were analyzed using mean scores, standard deviation, and coefficient of variation.

Results: Using the integrative review method, 36 concepts in 10 economic clusters, 81 concepts in 19 cultural clusters, 16 concepts in 5 political clusters, and 14 concepts in 2 legal clusters were extracted. The first Delphi round showed that most clusters had a mean above 4 and low coefficient of variation. The clusters "dependence of the cultural economy on free international works", "reinforcement of Western cultural dominance", "economic harms to creative industries", and "reduction of translated works" were less important, while "facilitating accession to the World Trade Organization", "participation in global markets", and "legal and judicial support for creators' rights" achieved the highest consensus. In the second round, most clusters reached the consensus threshold; however, the clusters "reinforcement of Western cultural dominance", "decline in production quality due to reduced access to international works", "reduction of translated works", and "mandatory support for foreign works" were rejected.

Conclusions: Iran's accession to international copyright treaties creates opportunities such as economic growth, strengthening cultural industries, and enhancing international relations, although challenges such as increased costs and cultural dominance are also likely. Effective utilization requires strategic policymaking and attention to local considerations.

Cite this article: Pashootan, N., Matlabi, D., Hariri, N., Zarkalam, S., & Babalhavaeji, F.(2025). Identification and validation of the potential consequences of Iran's accession to international copyright treaties: A delphi approach. *Academic Librarianship and Information Research*, 59(3), 1-24. <https://doi.org/10.22059/jlib.2025.403196.1795>

Introduction

Intellectual property (IP), as a form of intangible asset, encompasses legal rights over creative works, innovations, and human intellectual achievements, aiming to protect literary, artistic, scientific works, and inventions (Ubanyionwu, 2024). The importance of IP in the scientific, cultural, and economic development of societies is widely recognized, and safeguarding these rights can foster innovation, economic growth, and enhance a country's international standing.

In Iran, the status of IP protection and accession to international treaties remains incomplete and fragmented; some treaties have been ratified, others are under review, and some face hesitation (Karimi, 2023). This situation has created gaps in the protection of creative works and challenges in the management and enforcement of intellectual property rights. Previous studies indicate that accession to international copyright treaties can generate economic, cultural, legal, and political opportunities, while also posing challenges such as increased costs for creative works and limited access to resources.

The present study aims to analyze the potential consequences of Iran's accession to international copyright treaties by leveraging expert opinions. Using the Delphi method, legal, cultural, and economic perspectives were systematically collected and analyzed to provide a comprehensive understanding of the opportunities and challenges. This descriptive-analytical study offers a scientific framework for strategic decision-making and the design of effective strategies to protect creative works and enhance Iran's position in the international arena.

Method

The present study is applied in nature and employs a qualitative approach. To achieve the research objectives, two primary methods were used: Meta-synthesis was employed to identify concepts and categories from existing qualitative studies, and the Delphi method was used to identify and validate their consequences. The meta-synthesis followed the seven-step approach proposed by Sandelowski and Barroso, including formulating the research question, systematic literature search, screening, data extraction, analysis and synthesis of findings, quality appraisal, and reporting. Initially, 4,937 sources were identified, of which 51 studies were selected for the final analysis after screening. Data were extracted from the selected texts and coded, and the components were categorized based on conceptual similarity and synthesized into final themes.

In the Delphi round, perspectives were collected from diverse groups, including publishers, intellectual property specialists, software producers, game designers, web developers, and professionals in the arts. A questionnaire was developed based on the extracted categories, comprising a closed section to assess the importance of each category using a five-point Likert scale and an open section for additional suggestions. In the first round of Delphi, the questionnaire was distributed to 25 participants, with 23 responses received. In the second

round, the same 23 participants were followed up, and 22 responded; in this round, the questionnaire was provided in a closed format only. Responses were analyzed to examine expert consensus and to determine the priority of the outcomes.

Results

Analysis of the first round of the Delphi study indicated that the majority of categories received mean scores above 4 with low coefficients of variation, reflecting a high level of consensus among experts regarding their importance. Four categories—“Dependence of the cultural economy on free international works,” “Strengthening of Western cultural dominance,” “Economic harms to creative industries,” and “Reduction of translated works”—showed mean scores below 4, with some exhibiting high variation, indicating divergent opinions. In contrast, categories such as “Preparations for accession to the World Trade Organization,” “Participation in global markets,” and “Legal protection of domestic and international creators’ rights” demonstrated high means and low variation, suggesting strong agreement and priority among experts.

In the second round of Delphi, most categories reached the consensus threshold; however, some items related to negative cultural and political outcomes remained contested, reflecting a degree of expert disagreement. These findings highlight that accession to international copyright treaties has broad and multifaceted effects, emphasizing the need for careful analysis and informed policy-making.

Conclusions

The findings show that while most items reached high expert consensus, some negative cultural and political consequences remained disputed. Accession to international copyright treaties may create opportunities such as economic growth, stronger creative industries, and improved international relations, but challenges like increased costs, limited access to cultural resources, and cultural dominance should be considered. Effective utilization requires strategic, coordinated policymaking and attention to local contexts and international experiences. Overall, the results offer evidence-based guidance for policymakers to protect creative works and enhance Iran’s global position.

Author Contributions

All authors contributed equally to the conceptualization of the article and writing of the original and subsequent drafts.

Data Availability Statement

Data available on request from the authors.

Acknowledgements

The authors thank all participants in this study.

Ethical Considerations

The authors avoided data fabrication, falsification, and plagiarism, and any form of misconduct.

Funding

This research did not receive any specific grant from funding agencies in the public, commercial, or not-for-profit sectors.

Conflict of Interest

The authors declare no conflict of interest.

شناسایی و اعتبارسنجی پیامدهای پیوستن ایران به معاهدات بین‌المللی حق مؤلف: رویکرد دلفی

نگین پشوتن^۱، داریوش مطلبی^۲، نجلا حریری^۱، ستار زرکلام^۳، و فهیمه باب الحوائجی^۱

۱. گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات، تهران، ایران. رایانامه: n_pashootan@yahoo.com

f.babalhavaeji@gmail.com nadjlahariri@gmail.com

۲. نویسنده مسئول، دانشکده تمدن و مطالعات جهان، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد یادگار امام خمینی (ره) شهرری، تهران، ایران. رایانامه:

dariushmatlabi@yahoo.com

۳. گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه شاهد، تهران، ایران. رایانامه: sattarzarkalam@gmail.com

اطلاعات مقاله

چکیده

هدف: پژوهش حاضر با هدف شناسایی و اعتبارسنجی پیامدهای پیوستن ایران به معاهدات بین‌المللی حق مؤلف انجام شد.

نوع مقاله:

مقاله پژوهشی

روش پژوهش: این پژوهش کاربردی و کیفی است. با روش فراترکیب (الگوی سندلوسکی و باروسو)، ۵۱ منبع شناسایی شد. یافته‌ها با کدگذاری باز استخراج، سپس به مفاهیم دسته‌بندی و در نهایت در قالب مقوله‌ها سازمان‌دهی شدند. از فراترکیب برای شناسایی مفاهیم و مقوله‌ها و از روش دلفی برای اعتبارسنجی آنها استفاده گردید. اعتبارسنجی پیامدها با دلفی در دو دور انجام شد. جامعه پژوهش ۲۳ نفر از ناشران، متخصصان کپی‌رایت، تولیدکنندگان نرم‌افزار، طراحان بازی، توسعه‌دهندگان وب و فعالان هنری بود و داده‌ها با میانگین، انحراف معیار و ضریب تغییرات تحلیل شدند.

تاریخچه مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۵/۰۴

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۰۶/۳۰

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۷/۰۳

تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۰۷/۰۶

یافته‌ها: با روش فراترکیب، ۳۶ مفهوم در ۱۰ مقوله اقتصادی، ۸۱ مفهوم در ۱۹ مقوله فرهنگی، ۱۶ مفهوم در ۵ مقوله سیاسی و ۱۴ مفهوم در ۲ مقوله حقوقی استخراج شد. دور نخست دلفی نشان داد که اکثر مقوله‌ها میانگین بالای ۴ و ضریب تغییرات پایین داشتند. مقوله‌های «وابستگی اقتصاد فرهنگ به آثار بین‌المللی رایگان»، «تقویت سلطه فرهنگی غرب»، «آسیب‌های اقتصادی به صنایع خلاقه» و «کاهش آثار ترجمه‌ای» کم‌اهمیت و «فراهم‌شدن مقدمات پیوستن به سازمان تجارت جهانی»، «حضور در بازارهای جهانی» و «حمایت قضایی و حقوقی از حقوق پدیدآورندگان» بیشترین اجماع را داشتند. در دور دوم، اکثر مقوله‌ها به آستانه اجماع رسیدند، اما مقوله‌های «تقویت سلطه فرهنگی غرب»، «افت کیفیت آثار تولیدی به علت کاهش دسترسی به آثار بین‌المللی»، «کاهش آثار ترجمه‌ای» و «الزام کشور به حمایت از آثار خارجی» رد شدند.

کلیدواژه‌ها:

حق مؤلف،

کنوانسیون برن،

سازمان تجارت جهانی،

موافقتنامه تریپس،

پیامدهای الحاق به معاهدات

بین‌المللی.

نتیجه‌گیری: الحاق ایران به معاهدات بین‌المللی حق مؤلف فرصت‌هایی مانند رشد اقتصادی، تقویت صنایع فرهنگی و ارتقای روابط بین‌المللی ایجاد می‌کند، هرچند چالش‌هایی همچون افزایش هزینه‌ها و سلطه فرهنگی نیز محتمل است. بهره‌برداری مؤثر نیازمند سیاست‌گذاری هوشمندانه و توجه به ملاحظات بومی است.

استناد: پشوتن، نگین؛ مطلبی، داریوش؛ حریری، نجلا؛ زرکلام، ستار، و باب‌الحوائجی، فهیمه (۱۴۰۴). شناسایی و اعتبارسنجی پیامدهای پیوستن ایران به معاهدات

بین‌المللی حق مؤلف: رویکرد دلفی. *تحقیقات کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاهی*، ۵۹ (۳)، ۱-۲۴.

<https://doi.org/10.22059/jlib.2025.403196.1795>

© نویسندگان.

ناشر: انتشارات دانشگاه تهران.

مقدمه

مالکیت فکری به عنوان گونه‌ای از دارایی‌های نامشهود، مجموعه‌ای از حقوق قانونی است که به خلاقیت‌ها، نوآوری‌ها و دستاوردهای فکری انسان تعلق می‌گیرد و هدف آن حمایت از آثار ادبی، هنری، علمی و اختراعات، همچنین علائم و نمادهای تجاری است. این حقوق با هدف صیانت از ثمره اندیشه و ارتقای نوآوری و خلاقیت شکل گرفته‌اند و به صاحبان آنها امکان می‌دهند تا بر بهره‌برداری از دستاوردهای فکری خود نظارت داشته باشند یا آن را برای منافع اقتصادی و اجتماعی به اشتراک بگذارند (اوبانیونوو^۱، ۲۰۲۴).

در عصر حاضر، حمایت از حقوق مالکیت فکری به عنوان یکی از ارکان توسعه علمی و فرهنگی جوامع شناخته می‌شود. با توجه به ماهیت اطلاعاتی انقلاب سوم صنعتی و رشد سریع نوآوری‌ها و فناوری‌های نوین، ایجاد نظام‌های حقوقی کارآمد در سطح ملی و بین‌المللی ضرورت انکارناپذیری دارد. پیوستن کشورها به معاهدات بین‌المللی حق مؤلف می‌تواند با تقویت سازوکارهای حمایتی، تسهیل تبادل دانش و ارتقای آگاهی عمومی، بستری پایدار برای صیانت از خلاقیت و رشد فکری فراهم آورد (تاتارینوا^۲ و یسن^۳، ۲۰۲۴).

تصویب معاهدات چندجانبه در حوزه حقوق مؤلف، به ویژه «کنوانسیون برن^۴ برای حمایت از آثار ادبی و هنری»، نقطه‌عطفی در تاریخ حقوق مالکیت فکری محسوب می‌شود. این کنوانسیون برای نخستین بار نظامی نسبتاً جامع و الزام‌آور برای شناسایی و حمایت از حقوق مولفان در سطح جهانی ارائه کرد و نه تنها یکی از موفق‌ترین تلاش‌ها برای همگرایی قواعد حقوقی در قرن نوزدهم بود، بلکه پایه و مبنای بسیاری از معاهدات و اسناد بین‌المللی بعدی نیز گردید (الون^۵، ۲۰۲۴). امروزه نظام حمایت از حق نشر در سطح بین‌المللی به یک سازوکار پیچیده تبدیل شده است که عمدتاً مبتنی بر کنوانسیون برن و نسخه‌های متعدد آن و همچنین «کنوانسیون جهانی حق نشر^۶» مصوب ۱۹۵۲ (اصلاح‌شده در ۱۹۷۱) است (مطلبی، ۱۴۰۳). این چارچوب حقوقی با ایجاد قواعدی جامع و الزام‌آور، بستری برای شناسایی و حفاظت از حقوق مؤلفان در سراسر جهان فراهم می‌کند و نقش مهمی در تضمین هماهنگی میان نظام‌های ملی و ارتقای بهره‌برداری قانونی از آثار فکری ایفا می‌نماید.

با این حال، وضعیت ایران در حوزه حقوق مالکیت فکری و روند الحاق به معاهدات بین‌المللی هنوز به طور کامل روشن نیست. ایران تاکنون به برخی از این معاهدات پیوسته، در فرایند الحاق به برخی دیگر قرار دارد و نسبت به بعضی معاهدات نیز همچنان تردیدهایی وجود دارد (کریمی، ۱۴۰۲). این وضعیت باعث شده است که قوانین داخلی به تنهایی نتوانند از حقوق پدیدآورندگان به طور جامع حمایت کنند و خلأهایی در حفاظت از آثار هنری، ادبی و علمی ایجاد شود. همچنین، نبود هماهنگی میان نهادهای مختلف و ضعف زیرساخت‌های قانونی و اجرایی، اجرای سیاست‌های حمایتی را با دشواری مواجه کرده است (محسنی، ۱۴۰۲). در چنین شرایطی، بررسی و تحلیل پیامدهای پیوستن ایران به معاهدات بین‌المللی حق مؤلف، نه تنها ضروری است، بلکه نقش کلیدی در بهبود وضعیت حقوق مالکیت فکری و ارتقای حمایت از خلاقیت‌ها ایفا می‌کند.

مطالعات پیشین (پشوتن و دیگران، ۱۴۰۴) نشان می‌دهند که پیوستن به معاهدات بین‌المللی حقوق مؤلف می‌تواند از جنبه‌های مختلف فرصت‌ها و چالش‌هایی برای کشور ایجاد کند. از نظر اقتصادی، الحاق می‌تواند زمینه‌های تجاری و صادراتی جدید فراهم کند و مسیر پیوستن به سازمان تجارت جهانی، که مستلزم پذیرش موافقتنامه تریپس و اجرای مقررات معاهده برن (مواد ۱ تا ۲۱) است، را هموار سازد. از بُعد فرهنگی، دسترسی آسان‌تر به آثار بین‌المللی و تقویت هویت فرهنگی کشور از جمله نتایج مثبت این الحاق محسوب می‌شوند. در بُعد حقوقی، حمایت از پدیدآورندگان داخلی افزایش می‌یابد و از منظر سیاسی، اعتبار بین‌المللی کشور

1. Ubanyionwu

2. Tatarinova

3. Yessen

4. The Berne Convention

5. Aloun

6. Universal Copyright Convention (UCC)

تقویت می‌شود. با این حال، کاهش دسترسی به منابع جدید، افزایش هزینه آثار و چالش‌های اجرایی دیگر نیز از پیامدهای احتمالی پیوستن است.

به این ترتیب، موفقیت الحاق تا حد زیادی به میزان آمادگی کشور، پیش از پیوستن و توانایی در شناسایی و مدیریت درست چالش‌ها بستگی دارد. با توجه به پیچیدگی موضوع و گستردگی پیامدهای الحاق، استفاده از رویکردهای علمی و روش‌های تحلیلی برای شناسایی و اعتبارسنجی این پیامدها ضروری به نظر می‌رسد. رویکردهایی که بتوانند دیدگاه خبرگان و متخصصان حوزه‌های حقوقی، فرهنگی و اقتصادی را به صورت نظام‌مند جمع‌آوری و تحلیل کنند، امکان ارائه تصویری دقیق‌تر و علمی‌تر از اهمیت نسبی فرصت‌ها و چالش‌ها را فراهم می‌آورند. چنین رویکردی می‌تواند پایه‌ای محکم برای سیاست‌گذاری‌های آینده و تصمیم‌گیری‌های راهبردی در حوزه حقوق مالکیت فکری باشد و به بهبود فرایند حمایت از آثار خلاقانه در ایران کمک کند.

هدف پژوهش حاضر، شناسایی و اعتبارسنجی پیامدهای احتمالی پیوستن ایران به معاهدات بین‌المللی حق مؤلف با بهره‌گیری از دیدگاه خبرگان است. این مطالعه با استفاده از روش دلفی، که مبتنی بر تکرار چندمرحله‌ای پرسشگری و ارائه بازخورد میان پاسخ‌هاست، تلاش می‌کند تصویری جامع و علمی از مهمترین فرصت‌ها و چالش‌های الحاق ایران ارائه دهد. انتظار می‌رود نتایج این پژوهش بتواند به سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان فرهنگی و حقوقی کمک کند تا راهبردهای مؤثر، عملی و پایدار برای حفاظت از آثار خلاقانه در ایران طراحی و اجرا کنند و جایگاه کشور در عرصه بین‌المللی را ارتقا دهند.

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

در مطالعات داخلی، حسینی و مطلبی (۱۳۹۱) پیوستن ایران به نظام بین‌المللی حق مؤلف را فرصتی برای حفاظت از منافع ملی و ارتقای حضور آثار ایرانی در سطح جهانی دانسته و بر اهمیت آن در جلوگیری از هدررفت منابع فرهنگی و توسعه بازار ترجمه تأکید کرده‌اند. فصیح‌رامندی (۱۳۹۶) نیز با رویکردی حقوقی، الحاق موفق را مستلزم اصلاح قوانین و هماهنگی نظام قانون‌گذاری داخلی ارزیابی کرده است. آئی (۱۳۹۸) با نگاهی توسعه‌محور، الحاق را نه تنها یک الزام حقوقی بلکه راهکاری برای ارتقای موقعیت بین‌المللی و مشارکت فعال در اقتصاد جهانی تحلیل کرده است. در پژوهش‌های جدیدتر، جعفرزاده و آشنا (۱۴۰۲) ابعاد فرهنگی و امنیتی الحاق را بررسی کرده و نقش آن را در تقویت هویت ملی و مقابله با تهدیدهای فرهنگی برجسته ساخته‌اند.

مطلبی (۱۴۰۳) با رویکردی چندلایه، به اولویت‌بندی مؤلفه‌های کلیدی پرداخته و بر آماده‌سازی زیرساخت‌های فنی، حقوقی و اطلاعاتی برای بهره‌برداری بهینه از مزایای الحاق تأکید کرده است. همچنین پشوتن و دیگران (۱۴۰۴) با مرور نظام‌مند منابع، پیامدهای الحاق ایران به معاهدات بین‌المللی را در ابعاد اقتصادی، فرهنگی، حقوقی و سیاسی شناسایی کردند و نشان دادند که این الحاق علاوه بر ایجاد فرصت‌ها، چالش‌هایی نیز به همراه دارد.

در سطح بین‌المللی، تجربه کشورها حاکی از آثار چندبعدی الحاق به کنوانسیون برن است. فانکه‌نل^۱ (۲۰۱۴) افزایش کیفیت ترجمه آثار در هلند را پیامدی غیرمستقیم از الحاق معرفی کرده و تأثیر ساختاری آن بر بازار نشر را نشان داده است. گوپتا^۲ (۲۰۱۹) و دیپنشی و مروه^۳ (۲۰۲۱) به موفقیت کشورهای عضو در بهره‌گیری از مزایای اقتصادی و فرهنگی اشاره کرده‌اند، در حالی که کشورهایمانند تایلوان به دلیل عدم عضویت با محدودیت‌های حقوقی و انزوای فرهنگی مواجه بوده‌اند. کورت^۴ (۲۰۲۱) نیز تأخیر ترکیه در الحاق تا سال ۱۹۵۲ را ناشی از نگرانی‌های اقتصادی و محدودیت دسترسی به آثار خارجی دانسته است.

دیوانوف^۵ (۲۰۲۴) تحقق اهداف کنوانسیون را وابسته به همگرایی حقوقی و استفاده از فناوری‌های نوین می‌داند. الون (۲۰۲۴) به تحلیل نظام بین‌المللی حفاظت از حقوق مؤلف پرداخته و لزوم هماهنگی قوانین داخلی با استانداردهای بین‌المللی را نشان داده

¹. Fankhanel

². Gupta

³. Deepanshi & Marwah

⁴. Kurt

⁵. Divanov

است. اوبانیونوو (۲۰۲۴) چارچوب حقوقی نیجریه را بررسی کرده و بر فرصت‌ها و چالش‌های ناشی از پیوستن به معاهدات بین‌المللی تأکید کرده است. تاتارینوا و یسن (۲۰۲۴) نیز مشکلات و چشم‌اندازهای حفاظت از حقوق مالکیت فکری را بررسی کرده و ناهماهنگی میان قوانین ملی و استانداردهای بین‌المللی را به عنوان یکی از مهمترین موانع معرفی کرده‌اند.

به طور کلی، مرور پیشینه نشان می‌دهد که الحاق به معاهدات بین‌المللی حق مؤلف همواره با فرصت‌ها و چالش‌های توأمان، همراه بوده است. با این حال، اگرچه پژوهشی وجود دارد که به تحلیل جامع پیامدهای الحاق پرداخته و از روش فراترکیب برای شناسایی و دسته‌بندی آن استفاده کرده، اما فرایند شناسایی و اعتبارسنجی پیامدها با روش دلفی را لحاظ نکرده است. بر این اساس، پژوهش حاضر با بهره‌گیری از ترکیب روش فراترکیب برای شناسایی پیامدها و روش دلفی برای سنجش اهمیت نسبی آنها، تلاش می‌کند تصویری جامع‌تر و نظام‌مند از ابعاد اقتصادی، فرهنگی، حقوقی و سیاسی الحاق ایران به معاهدات بین‌المللی حق مؤلف ارائه دهد.

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و از نظر رویکرد، کیفی است و در اجرای آن از دو روش اصلی استفاده شده است: فراترکیب یا متاسنتز^۱ برای شناسایی و ترکیب یافته‌های پژوهش‌های پیشین، و روش دلفی که هدف اصلی پژوهش را یعنی شناسایی و اعتبارسنجی پیامدها دنبال می‌کند.

برای انجام فراترکیب، از روش هفت مرحله‌ای سندلوسکی و باروسو استفاده شد که شامل مراحل تهیه و تنظیم سؤالات پژوهش، بررسی نظام‌مند متون، جستجو و انتخاب منابع، استخراج اطلاعات متون منتخب، تجزیه و تحلیل یافته‌ها، کنترل کیفیت و ارائه نتایج است (سندلوسکی و باروسو، ۲۰۰۶).

پس از تعیین پرسش پژوهش، جمع‌آوری داده‌ها از طریق جستجوی نظام‌مند پیشینه نظری و پژوهشی مرتبط آغاز شد. برای این منظور، ابتدا کلمات کلیدی فارسی و انگلیسی از عنوان و کلیدواژه‌های منابع مرتبط استخراج و با بررسی مترادف‌ها در واژه‌نامه‌های عمومی و تخصصی بازبینی شدند. واژگان اعم، اخص و مرتبط با اهداف پژوهش از سرعنوان‌های موضوعی به مجموعه کلیدواژه‌ها اضافه شدند تا همه جنبه‌های موضوع پوشش داده شود (جامعیت مفاهیم) و واژگان غیرمرتبط حذف شدند تا تنها مفاهیم مرتبط باقی بمانند (مانعیت مفاهیم). سپس جستجو در پایگاه‌های داخلی، (شامل: ایرانداک (پایگاه اطلاعات علمی ایران «گنج»)، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، جهاد دانشگاهی، نورمگز، مگیران، و سیویلیکا) و پایگاه‌های خارجی (گوگل اسکالر^۲، اسکوپوس^۳، وب آو ساینس^۴، اشپرینگر^۵، پروکوئست^۶، ساینس دایرکت^۷، این‌اکس^۸ و ا.ای. تی. دی^۹)، انجام گرفت. در این مرحله، تعداد ۴۹۳۷ منبع شناسایی شد که در مراحل بعدی برای بررسی دقیق‌تر غربالگری شدند. در مرحله غربالگری، منابع نامرتبط، تکراری یا بدون دسترسی به متن کامل حذف شدند و پس از بررسی چکیده و محتوای مقالات، تعداد منابع منتخب به ۵۱ رسید. استخراج اطلاعات از متون منتخب با شناسایی کدهای مستقیم (واژگان کلیدی) و غیرمستقیم (جملات مرتبط با سؤال پژوهش) انجام شد.

سپس، با روش فراترکیب، تمامی مؤلفه‌ها استخراج و بر اساس شباهت مفهومی دسته‌بندی شدند تا مضامین نهایی شکل گیرند. برای اعتباربخشی پژوهش، از روش بازبینی و ممیزی خارجی استفاده شد و پایایی داده‌ها با توافق درون‌موضوعی دو کدگذار

1. Meta-Synthesis

2. Sandelowski & Barroso

3. Google Scholar

4. Scopus

5. Web of Science

6. Springer

7. ProQuest

8. ScienceDirect

9. OpenAlex

10. Open Access Theses & Dissertation (OATD)

متخصص سنجیده شد که میزان توافق ۸۲ درصد محاسبه گردید. در نهایت، یافته‌های استخراج شده ارائه و تحلیل شدند. در مرحله بعد، روش دلفی به کار گرفته شد. روش دلفی یکی از رویکردهای نظام‌مند در گردآوری و تحلیل دیدگاه‌های خبرگان است که به طور گسترده برای دستیابی به اجماع نظری در حوزه‌های پژوهشی مختلف به کار می‌رود. این مرحله در چند گام اجرا شد:

اول. تعیین معیار جمع‌آوری و طبقه‌بندی: در این پژوهش، به منظور سنجش میزان اهمیت مقوله‌ها، از طیف پنج‌درجه‌ای لیکرت (بسیار کم، کم، متوسط، زیاد، بسیار زیاد) استفاده شد.

دوم. تعیین تخصص‌های لازم، تعداد اعضای گروه و گزینش مشارکت‌کنندگان: با توجه به ماهیت چندوجهی موضوع پژوهش، کنشگران درگیر در این حوزه طیف گسترده‌ای از ذی‌نفعان را شامل می‌شوند؛ از جمله ناشران، متخصصان کپی‌رایت، تولیدکنندگان نرم‌افزار، طراحان بازی‌های رایانه‌ای، توسعه‌دهندگان وبگاه و فعالان حوزه‌های هنری مانند موسیقی، هنرهای نمایشی، عکاسی و صنایع خلاق. در همین راستا، حجم نمونه‌ای بیش از ۲۰ نفر انتخاب شد تا تنوع گروه‌های هدف در تحلیل نهایی بازتاب یابد. ترکیب جمعیت‌شناختی مشارکت‌کنندگان در جدول ۱ آمده است.

جدول ۱. توزیع تخصصی مشارکت‌کنندگان در مرحله کیفی پژوهش

تعداد	تخصص / زمینه فعالیت
۱	دکترای حقوق / عضو هیأت علمی ایرانداک
۱	دکترای حقوق / عضو هیأت تحریریه مجله حقوقی
۱	دکترای حقوق / مدیر مؤسسه مطالعاتی و خدمات مشاوره‌ای مالکیت فکری
۲	کتابداران و محققان در زمینه حقوق مالکیت فکری
۱	حقوقدان / مدیر بخش مالکیت فکری وزارت دادگستری
۱	عضو هیأت مدیره و مؤسس انجمن حقوق مالکیت فکری ایران، دبیر شورای ملی و نماینده در سازمان جهانی وایپو
۲	ناشر آثار چاپی
۲	ناشر آثار دیجیتال
۳	فعالان حوزه سینما (مسئولان انجمن صنفی تهیه‌کنندگان و کارگردانان / کارشناس هنرهای نمایشی و کارگردان تئاتر)
۲	کارشناس مالکیت فکری (معاونت امور هنری وزارت ارشاد)
۲	آهنگساز، فیلم‌ساز
۱	رئیس سابق موزه صنایع دستی، طراح و کارشناس صنایع دستی
۱	عکاس مستند فرهنگی و اجتماعی / فعال ثبت آثار بومی
۱	طراح بازی‌های رایانه‌ای
۱	طراح وبگاه
۱	برنامه‌نویس نرم‌افزار

۱. طراحی پرسشنامه دور نخست دلفی: بر مبنای مفاهیم و مقوله‌های استخراج‌شده از مرحله فراترکیب، پرسشنامه‌ای شامل دو بخش طراحی شد:

○ بخش بسته بر اساس طیف پنج‌درجه‌ای لیکرت جهت سنجش میزان اهمیت مقوله‌ها؛ و

○ بخش باز به منظور دریافت پیشنهادها، نظرات تکمیلی و معرفی شاخص‌های جدید از سوی مشارکت‌کنندگان.

۲. اجرای دور نخست دلفی: پرسشنامه در دور نخست برای ۲۵ نفر از متخصصان و صاحب‌نظران ارسال گردید. از این تعداد، ۲۳ پرسشنامه تکمیل و بازگردانده شد. داده‌های گردآوری‌شده از این مرحله با استفاده از شاخص‌های آماری میانگین، انحراف معیار و ضریب تغییرات تحلیل شدند.

۳. طراحی و اجرای دور دوم دلفی: با توجه به نتایج و پیشنهادها ارائه‌شده در دور نخست، پرسشنامه دور دوم تدوین و برای همان ۲۳ نفر ارسال شد. در این مرحله، اجماع خبرگان به سطح مطلوب رسید و مقوله‌های واجد شرایط تثبیت شدند.

۴. تحلیل و تعیین نهایی مقوله‌ها: پس از گردآوری داده‌های دور دوم و بررسی میزان اتفاق نظر، مشخص شد که نظرات جدید و مؤثری ارائه نشده است. بنابراین، کفایت دو دوردلفی اعلام گردید. بدین ترتیب، مقوله‌های مورد توافق خبرگان به عنوان خروجی نهایی پژوهش شناسایی و تثبیت شدند.

یافته‌های پژوهش

در مرحله نخست تحلیل، نتایج حاصل از فراترکیب مطالعات پیشین، منجر به استخراج مقوله‌ها و مفاهیم مرتبط با پیامدهای الحاق ایران به معاهدات بین‌المللی حقوق مؤلف شد. این مقوله‌ها در چهار حوزه اقتصادی، فرهنگی، سیاسی و حقوقی طبقه‌بندی گردیدند. خلاصه آماری مقوله‌های عام و تعداد مفاهیم هر حوزه در جدول ۲، و فهرست کامل مقوله‌ها و مفاهیم استخراج شده در جدول ۳ ارائه شده است. به منظور تسهیل تحلیل و تمایز میان ماهیت مقوله‌ها، در جداول مربوط از کدگذاری رنگی استفاده شده است؛ به گونه‌ای که مقوله‌های مرتبط با پیامدهای مثبت با رنگ سبز و مقوله‌های ناظر بر پیامدهای منفی با رنگ نارنجی مشخص گردیده‌اند.

جدول ۲. خلاصه آماری مقوله‌های عام و تعداد مفاهیم پیامدها در هر حوزه

مقوله عام	تعداد مقوله	تعداد مفهوم
اقتصادی	۵	۱۵
	۵	۲۱
فرهنگی	۱۴	۶۷
	۵	۱۵
سیاسی	۳	۱۰
	۲	۶
حقوقی	۲	۱۴
	*	*
مجموع	۳۶	۱۴۷

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

جدول ۳ مقوله‌ها و مفاهیم استخراج‌شده در هر حوزه

پیامدهای الحاق	مقوله	مفاهیم	
پیامدهای اقتصادی مثبت	بالا بردن سهم ایران در مبادلات تجاری بین‌المللی در زمینه آثار فکری	ارتقاء تعاملات تجاری جهانی	
		بهبود تجارت بین‌المللی در حوزه فرهنگ	
		توسعه صادرات تولیدات فرهنگی و هنری کشور	
	تقویت اقتصاد فرهنگ و هنر	تقویت سرمایه فرهنگی	بازگشت سرمایه فرهنگی
			بهبود اقتصاد فرهنگ و هنر با حضور در بازار جهانی
			تقویت اقتصاد صنعت موسیقی
			تقویت توان تولیدکنندگان علمی و فرهنگی کشور
			توسعه اقتصاد مردمی و ملی با معاهده برن
			توسعه اقتصادی حوزه فرهنگ
			کم‌توجهی به سازوکارهای اقتصادی در سینما به واسطه عدم الحاق
تقویت سرمایه‌گذاری در حوزه فرهنگ و هنر	تقویت سرمایه‌گذاری در حوزه فرهنگ با الحاق به برن	توسعه سرمایه‌گذاری در حوزه فرهنگ با الحاق به برن	
		کاهش انگیزه سرمایه‌گذاری در حوزه‌های فرهنگی به دلیل عدم الحاق	
		الحاق پیش‌نیاز ورود به سازمان تجارت جهانی	
کاهش رانتهای و انحصارهای فرهنگی و علمی	کاهش رانتهای و انحصارهای فرهنگی و علمی	فراهم شدن مقدمات پیوستن به سازمان تجارت جهانی	
		گسترش رانتهای و انحصارهای فرهنگی و علمی در کشور، دلیل مخالفان پذیرش	
		پیوستن به سازمان تجارت جهانی، انگیزه‌ی الحاق	
پیامدهای اقتصادی منفی	افزایش فشار اقتصادی	پایین بودن قدرت خرید مردم	
		فشار اقتصادی به صنعت نشر	
		واردشدن فشار مالی مضاعف به دولت و مردم	
	افزایش قیمت آثار خلاقه	افزایش قیمت آثار خلاقه	افزایش قیمت آثار ترجمه
			افزایش قیمت محصولات فرهنگی، ادبی و علمی
			افزایش قیمت نرم‌افزارها
			افزایش هزینه‌های حوزه ترجمه در صورت الحاق
			کاهش قیمت آثار ترجمه از آثار عدم الحاق
	افزایش هزینه‌های تولید آثار خلاقه	افزایش هزینه‌های تولید آثار خلاقه	افزایش هزینه‌های تولید در سینما در کوتاه مدت
			افزایش هزینه‌های تکثیر آثار هنری خارجی
			افزایش هزینه‌های تکثیر نرم‌افزارهای خارجی
			افزایش هزینه‌های تولید موسیقی خارجی
			افزایش هزینه‌های تولید
	آسیب‌های اقتصادی به صنایع خلاقه	آسیب‌های اقتصادی به صنایع خلاقه	کاهش هزینه‌های تولید آثار ترجمه نتیجه عدم الحاق
			آسیب اقتصادی به بخش موسیقی کشور در کوتاه مدت
			آسیب اقتصادی به حوزه کتاب در کوتاه مدت
			آسیب اقتصادی در کوتاه مدت
			پرداخت هزینه واردات آثار خارجی پس از الحاق
			خروج ارز از کشور
زیان اقتصادی به ناشران ضعیف			
وابستگی اقتصاد فرهنگی به آثار بین‌المللی رایگان	وابستگی اقتصاد فرهنگی به آثار بین‌المللی رایگان	وابستگی اقتصادی به آثار بین‌المللی رایگان	
		اشتغال‌زایی در حوزه فرهنگ و هنر	
پیامدهای فرهنگی مثبت	بهبود تعاملات فرهنگی بین‌المللی	تسهیل عضویت در معاهدات جدید تحت مدیریت سازمان جهانی مالکیت فکری	
		بهبود تعاملات فرهنگی بین‌المللی	

پیامدهای الحاق	مقوله	مفاهیم
		تعامل با ناشران و پدیدآورندگان آثار غیرایرانی
		تقویت تعاملات علمی و فرهنگی بین‌المللی
		شکل‌گیری مبادلات فرهنگی و هنری با کشورهای دیگر
		محدودیت‌های همکاری بین‌المللی در نتیجه عدم الحاق
	بهبود دسترسی و مصرف محصولات فرهنگی و هنری	اصلاح فرهنگ مصرف محصولات علمی و فرهنگی از مزایای الحاق
		افزایش رفاه ملی
		افزایش میزان مصرف محصولات فرهنگی و هنری
		تسهیل دسترسی به محصولات علمی و فرهنگی
	تقویت امنیت فرهنگی	تضمین دسترسی به آثار علمی و فرهنگی بین‌المللی دلیل موافقان الحاق
		تقویت امنیت فرهنگی
		تقویت فرهنگ و خودباوری ملی
		تهدید هویت فرهنگی و ادبی نتیجه عدم الحاق
		حمایت از هنرمندان و خلاقان داخلی
		رهایی از استعمار فرهنگی و اقتصادی
		مصرف‌گرایی در حوزه فرهنگ
		ممانعت از تهاجم فرهنگی از دلایل موافقان
		وابستگی علمی به دیگر کشورها نتیجه عدم الحاق
		افزایش رقابت‌پذیری
		ایجاد انگیزه در پدیدآورندگان آثار خلاقانه
		ایجاد خلاقیت در پدیدآورندگان آثار خلاقانه
	تقویت حوزه پدیدآوری آثار خلاقه	بهبود وضعیت اقتصادی تولیدکنندگان داخلی
		تشویق متفکران و اندیشمندان
		تضعیف حوزه پدیدآوری پیامد عدم الحاق
		تضعیف حوزه تألیف نتیجه عدم الحاق
		تقویت حوزه پدیدآوری
		تقویت حوزه تألیف
		توسعه خلاقیت ملی، نتیجه پیوستن به کنوانسیون برن
		جلوگیری از مهاجرت و فرار مغزهای علمی و فرهنگی
		ارتقاء کیفیت تولیدات داخلی
		افت کیفیت در حوزه ترجمه، نتیجه عدم الحاق
	تقویت صنایع فرهنگ و هنر	افزایش تولیدات داخلی
		آسیب به صنایع فرهنگی، نتیجه عدم الحاق
		تأثیرات منفی ترجمه‌های مکرر نتیجه عدم الحاق
		تضعیف صنایع فرهنگی، نتیجه عدم الحاق
		تقویت و توسعه صنعت نشر
		کاهش واسطه‌گری برای محصولات خارجی و اقبال به محصولات داخلی

پیامدهای الحاق	مقوله	مفاهیم	
	تقویت و ساماندهی حوزه ترجمه	نابسامانی در حوزه ترجمه، نتیجه عدم الحاق	
		وابستگی به صنایع فرهنگی دیگر کشورها نتیجه عدم الحاق	
		واسطه‌گری و سودجویی غیرمنصفانه برای آثار غیرفارسی نتیجه عدم الحاق	
		ارتقاء امنیت شغلی مترجمان	
		افزایش سرانه ترجمه	
		افزایش کارایی مترجمان، از مزایای الحاق	
		بهبود کیفیت آثار ترجمه	
	توسعه دامنه آفرینش‌های فرهنگی و هنری	توسعه فناوری‌های فرهنگ و هنر	تضعیف حوزه ترجمه، نتیجه عدم الحاق
			تقویت و ساماندهی حوزه ترجمه
			تقویت فرهنگی و هنری کشور، دلیل موافقان پذیرش
	توسعه فناوری‌های فرهنگ و هنر	حرفه‌ای شدن صنعت نشر	رشد فرهنگی، علمی و اخلاقی کشور
			ممانعت از پیشرفت ملی به دلیل عدم الحاق
			تضعیف حوزه فناوری، نتیجه عدم الحاق
	حرفه‌ای شدن صنعت نشر	حضور در بازارهای جهانی	توسعه فناوری فرهنگی و هنری نتیجه عضویت در برن
حرفه‌ای شدن صنعت نشر			
نشر آثار بر اساس نیاز جامعه			
حضور در بازارهای جهانی	حفاظت از میراث و سرمایه‌های ملی	نظام‌مند شدن حوزه توزیع	
		حضور آثار داخلی در بازارهای جهانی	
		حضور خالقان و فعالان فرهنگی در بازارهای جهانی	
حفاظت از میراث و سرمایه‌های ملی	دسترسی به زیرساخت‌های فنی و دانش روز	حضور در بازارهای جهانی	
		حفاظت از میراث فرهنگی و هنری در سطح بین‌المللی	
		حفاظت از سرمایه‌های ملی از طریق پیوستن به برن	
کاهش کتابسازی و تولید آثار کیفی	افت کیفیت آثار تولیدی به علت کاهش دسترسی به آثار بین‌المللی	افزایش دسترسی به زیرساخت‌های فنی ناشر اصلی	
		تقویت خودکفایی علمی و نرم‌افزاری	
		عدم دسترسی به دانش روز نتیجه عدم الحاق	
		افزایش کتابسازی نتیجه عدم الحاق	
تقویت سلطه فرهنگی غرب	کاهش آثار ترجمه‌ای	کاهش کتابسازی و حذف مشاغل کاذب، دلیل موافقان پذیرش	
		کاهش کتابسازی و سوءرفتاری علمی	
		افت کیفیت تولیدات داخلی، دلیل مخالفان الحاق	
		تولید آثار بی‌کیفیت داخلی در سایه عدم دسترسی به آثار خارجی	
		کاهش انگیزه برای تولید محتوای اصیل	
کاهش آثار ترجمه‌ای	تضعیف حوزه ترجمه	تقویت سلطه فرهنگی غرب از دلایل مخالفان	
		افت کیفیت در حوزه ترجمه، دلیل مخالفان الحاق	
		تضعیف حوزه ترجمه	

پیامدهای الحاق	مقاله	مفاهیم
پیامدهای الحاق	محدودیت دسترسی به آثار خارجی	کاهش آثار ترجمه
		کاهش نشر آثار علمی خارجی در ایران
		دسترسی ارزان به بازی‌های رایانه ای خارجی، نتیجه عدم الحاق
		دسترسی ارزان تر به آثار خارجی، نتیجه عدم پذیرش
		کاهش میزان مصرف در نتیجه افزایش قیمت محصولات
		محدودیت دسترسی به آثار خارجی
		محدودیت دسترسی به نرم‌افزارهای رایانه‌ای
پیامدهای الحاق	محدودیت دسترسی به فناوری‌های جدید	الحاق مانع انتقال فناوری‌های جدید
		محدودیت دسترسی به دانش فنی
		آسیب به روابط سیاسی، با تأخیر در الحاق
پیامدهای سیاسی مثبت	تقویت اعتبار ملی و بین‌المللی	بهبود روابط سیاسی در سطح بین‌المللی
		مقابله با انزوای بین‌المللی
		اعتدالی فرهنگ ایرانی و اسلامی در سطح بین‌الملل
		افزایش اعتبار بین‌المللی ایران
		بهره‌مندی از منافع بین‌المللی
		خدشه‌دار شدن اعتبار ملی نتیجه عدم الحاق
		کاهش اعتبار بین‌المللی کشور نتیجه عدم الحاق
		گسترش فرهنگ ایرانی اسلامی در سطح بین‌الملل
		حفاظت از منافع ملی و عمومی
		حفاظت از منافع ملی و عمومی
پیامدهای سیاسی منفی	تأثیر منفی بر ممیزی آثار	الزام کشور به حمایت از آثار خارجی دلیل مخالفان الحاق
		الزام کشور به حمایت از آثار کشورهای متخاصم، پس از الحاق
		حمایت از آثار ادبی و هنری بیگانگان و کفار، در همه اصناف و ادیان و مذاهب
		حمایت از آثار مغایر با فرهنگ ایرانی
		تأثیرات منفی الحاق بر ممیزی آثار ترجمه از دلایل مخالفان
پیامدهای حقوقی مثبت	حمایت قضایی و حقوقی از حقوق پدیدآورندگان داخلی و خارجی	محدودیت ناشی از الحاق برای ممیزی
		بهبود قوانین و سازوکارهای مالکیت فکری ایران
		تقویت ضمانت اجرای قوانین
		افزایش احترام به خالقان آثار
		افزایش حمایت از آثار ایرانی در سطح بین‌الملل
		اقبال صاحبان آثار به ثبت ملی آثارشان
		بهره‌مندی از خدمات حمایتی برای آثار ایرانی، دلیل موافقان الحاق
تضعیح حقوق پدیدآوران ایرانی در سطح بین‌الملل، نتیجه عدم الحاق		

پیامدهای الحاق	مقوله	مفاهیم
		حفاظت از حقوق اخلاقی نویسندگان
		حمایت بین‌المللی از آثار هنری
		حمایت بین‌المللی از حقوق تولیدکنندگان
		حمایت بین‌المللی و یکنواخت از حق مؤلف
		کم‌توجهی به نویسندگان داخلی به دلیل عدم الحاق
		محرومیت از حمایت‌های قانونی بین‌المللی نتیجه عدم الحاق
		محرومیت از مزایای سازمان تجارت جهانی، نتیجه عدم الحاق

پس از استخراج مقوله‌ها و مفاهیم مرحله فراترکیب، این موارد به عنوان ورودی مرحله دلفی مورد استفاده قرار گرفتند تا اهمیت و اعتبار آنها از دیدگاه خبرگان ارزیابی شود. در دور نخست، پرسشنامه‌ای حاوی مقوله‌ها و مقوله‌های اصلی استخراج شده از مرحله فراترکیب، برای ۲۵ نفر از متخصصان و صاحب‌نظران حوزه‌های مرتبط ارسال شد. از این تعداد، ۲۳ نفر به پرسشنامه پاسخ دادند و دیدگاه‌های خود را در خصوص اهمیت مقوله‌ها ارائه نمودند. این ابزار ترکیبی از سؤالات بسته و باز بود. بخش بسته پرسشنامه بر پایه طیف پنج‌درجه‌ای لیکرت طراحی شده و در آن، پاسخ‌دهندگان میزان اهمیت هر مقوله را از «بسیار زیاد» (امتیاز ۵) تا «بسیار کم» (امتیاز ۱) ارزیابی کردند. بخش باز پرسشنامه نیز به مشارکت‌کنندگان این امکان را می‌داد تا دیدگاه‌ها، پیشنهادها یا عوامل مؤثر دیگری را که در سؤالات بسته لحاظ نشده بود، بیان نمایند. این طراحی، انعطاف‌پذیری ابزار پژوهش را افزایش داده و زمینه‌ای برای شناسایی مقوله‌های جدید، و نیز اصلاح یا تکمیل مقوله‌های اولیه فراهم ساخت.

برای تعیین میزان اجماع و پذیرش هر مقوله، آستانه‌های مشخصی در نظر گرفته شد؛ به گونه‌ای که میانگین باید بزرگ‌تر یا مساوی ۴، انحراف معیار برابر یا کمتر از ۱ و ضریب تغییرات برابر یا کمتر از ۰/۵ باشد. شاخص‌های آماری محاسبه شده، امکان تحلیل دقیق‌تر نظرات خبرگان را فراهم کرد؛ به گونه‌ای که میانگین نشان‌دهنده سطح کلی اهمیت هر مقوله، انحراف معیار بیانگر میزان پراکندگی آراء و ضریب تغییرات به عنوان معیاری نسبی از تغییرات میان پاسخ‌ها لحاظ گردید. جدول ۴ نمایانگر نتایج حاصل از تحلیل آماری نظرات خبرگان در دور نخست دلفی است که در آن، میانگین، انحراف معیار و ضریب تغییرات برای هر مقوله ارائه شده است.

جدول ۴. ارزیابی مقوله‌ها در دور اول دلفی بر اساس شاخص‌های آماری (میانگین، انحراف معیار و ضریب تغییرات)

مقوله عام	مقوله	تعداد پاسخ‌دهندگان	میانگین	انحراف معیار	ضریب تغییرات
پیامدهای اقتصادی مثبت	بالابردن سهم ایران در مبادلات تجاری بین‌المللی در زمینه آثار فکری	۲۳	۴/۳۵	۰/۷۱	۰/۱۶
	تقویت اقتصاد فرهنگ و هنر	۲۳	۴/۴۸	۰/۶۷	۰/۱۵
	تقویت سرمایه‌گذاری در حوزه فرهنگ و هنر	۲۳	۴/۴۸	۰/۵۹	۰/۱۳
	بالا رفتن سهم بخش خصوصی در اقتصاد فرهنگ	۲۳	۴/۳	۰/۷	۰/۱۶
	فراهم شدن مقدمات پیوستن به سازمان تجارت جهانی	۲۳	۴/۶۱	۰/۷۲	۰/۱۶
	کاهش رانت‌ها و انحصارهای فرهنگی و علمی	۲۳	۴/۳۵	۰/۸۸	۰/۲

مقوله عام	مقوله	تعداد پاسخ دهندگان	میانگین	انحراف معیار	ضریب تغییرات
پایه‌های اقتصادی منفی	افزایش فشار اقتصادی به مردم و دولت	۲۴	۴	۱	۰/۲۵
	افزایش قیمت آثار خلاقه	۲۳	۴/۰۹	۰/۹۵	۰/۲۳
	افزایش هزینه‌های تولید آثار خلاقه	۲۴	۴	۰/۹۵	۰/۳۴
	آسیب‌های اقتصادی به صنایع خلاقه	۲۳	۳/۵۲	۱/۳۸	۰/۳۹
	وابستگی اقتصاد فرهنگ به آثار بین‌المللی رایگان	۲۳	۲/۷۸	۱/۳۸	۰/۵
پایه‌های فرهنگی مثبت	اشتغال‌زایی در حوزه فرهنگ و هنر	۲۳	۴/۲۲	۰/۹	۰/۲۱
	بهبود تعاملات فرهنگی بین‌المللی	۲۳	۴/۵۲	۰/۵۱	۰/۱۱
	بهبود دسترسی و مصرف محصولات فرهنگی و هنری	۲۳	۴/۴۸	۰/۷۳	۰/۱۶
	تقویت امنیت فرهنگی	۲۳	۴/۵۲	۰/۶۷	۰/۱۵
	تقویت حوزه پدیدآوری آثار خلاقه	۲۳	۴/۴۳	۰/۶۶	۰/۱۵
	تقویت صنایع فرهنگ و هنر	۲۳	۴/۲۶	۰/۷۵	۰/۱۸
	تقویت و ساماندهی حوزه ترجمه	۲۳	۴/۱۷	۰/۷۲	۰/۱۷
	توسعه دامنه آفرینش‌های فرهنگی و هنری	۲۳	۴/۳۹	۰/۸۴	۰/۱۹
	توسعه فناوری‌های فرهنگ و هنر	۲۳	۴/۴۳	۰/۵۹	۰/۱۳
	حرفه‌ای شدن صنعت نشر	۲۳	۴/۴۳	۰/۶۶	۰/۱۵
	حضور در بازارهای جهانی	۲۳	۴/۷۴	۰/۴۵	۰/۰۹
	حفاظت از میراث و سرمایه‌های ملی	۲۳	۴/۵۲	۰/۷۹	۰/۱۷
	دسترسی به زیرساخت‌های فنی و دانش روز	۲۳	۴/۲۲	۰/۹۵	۰/۲۳
	کاهش کتابسازی و تولید آثار کیفی	۲۳	۴/۴۸	۰/۸۵	۰/۱۹
	پایه‌های فرهنگی منفی	افت کیفیت آثار تولیدی به علت کاهش دسترسی به آثار بین‌المللی	۲۳	۴/۰۴	۱/۳
تقویت سلطه فرهنگی غرب		۲۳	۲/۹۱	۱/۵۳	۰/۵۳
کاهش آثار ترجمه‌ای		۲۳	۳/۷۴	۱/۰۱	۰/۳۷
محدودیت دسترسی به آثار خارجی		۲۳	۴/۱۷	۰/۹۴	۰/۲۲
محدودیت دسترسی به فناوری‌های جدید		۲۳	۴/۱۳	۰/۹۷	۰/۲۳
پایه‌های سیاسی مثبت	بهبود روابط سیاسی در سطح بین‌المللی	۲۳	۴/۲۲	۰/۸۳	۰/۲
	تقویت اعتبار ملی و بین‌المللی	۲۳	۴/۲۲	۰/۸۵	۰/۲
	حفاظت از منافع ملی و عمومی	۲۳	۴/۳	۰/۸۲	۰/۱۹
پایه‌های سیاسی منفی	الزام کشور به حمایت از آثار خارجی	۲۳	۴/۰۴	۰/۹۳	۰/۲۳
	تأثیر منفی بر ممیزی آثار	۲۳	۴/۲۶	۰/۷۵	۰/۱۸

مقوله عام	مقوله	تعداد پاسخ دهندگان	میانگین	انحراف معیار	ضریب تغییرات
پیامدهای حقوقی مثبت	تقویت سازوکارهای حقوقی	۲۳	۴/۶۱	۰/۵۸	۰/۱۳
	حمایت قضایی و حقوقی از حقوق پدیدآورندگان داخلی و خارجی	۲۳	۴/۶۵	۰/۷۱	۰/۱۵
	هماهنگ‌سازی مقررات داخلی راجع به حق مؤلف با مفاد کنوانسیون‌های بین‌المللی در زمینه حق مؤلف	۲۳	۴/۶۵	۰/۵۷	۰/۱۲

در تحلیل داده‌های دور نخست دلفی، نتایج نشان می‌دهد که اکثریت قریب به اتفاق مقوله‌ها دارای میانگینی بالاتر از ۴ (از ۵) و ضریب تغییرات پایین بوده‌اند. این امر بیانگر سطح بالای توافق میان اعضای پنل دلفی در خصوص اهمیت و ضرورت این مقوله‌ها در چارچوب پژوهش است. از میان مقوله‌های بررسی‌شده، چهار مقوله دارای میانگینی کمتر از ۴ بوده‌اند که عبارت‌اند از: «وابستگی اقتصاد فرهنگ به آثار بین‌المللی رایگان» (میانگین = ۲/۷۸)، «تقویت سلطه فرهنگی غرب» (میانگین = ۲/۹۱)، «آسیب‌های اقتصادی به صنایع خلاقه» (میانگین = ۳/۵۲) و «کاهش آثار ترجمه‌ای» (میانگین = ۳/۷۴). این مقوله‌ها با توجه به میانگین‌های پایین‌تر از ۴، به عنوان مواردی با سطح توافق پایین‌تر در میان خبرگان شناخته شده‌اند. همچنین، ضریب تغییرات بالا در برخی از این مقوله‌ها - به ویژه در «تقویت سلطه فرهنگی غرب» (۰/۵۳) و «وابستگی به آثار بین‌المللی رایگان» (۰/۵۰) - حاکی از پراکندگی شدید دیدگاه‌ها و نبود اجماع روشن در این حوزه‌هاست. در مقابل، مقوله‌هایی با میانگین‌های بالا و ضریب تغییرات پایین، از سطح بالای هم‌گرایی و اجماع برخوردارند و می‌توانند به عنوان مقوله‌های کلیدی و اولویت‌دار مورد توجه قرار گیرند. از جمله مهم‌ترین این موارد، می‌توان به «فراهم شدن مقدمات پیوستن به سازمان تجارت جهانی» (میانگین = ۴/۶۱، ضریب تغییرات = ۰/۱۶)، «حضور در بازارهای جهانی» (میانگین = ۴/۷۴، ضریب تغییرات = ۰/۰۹) و «حمایت قضایی و حقوقی از حقوق پدیدآورندگان داخلی و خارجی» (میانگین = ۴/۶۵، ضریب تغییرات = ۰/۱۵) اشاره کرد. در مجموع، می‌توان نتیجه گرفت که اکثریت مقوله‌های پیشنهادی در دور نخست دلفی مورد تأیید خبرگان قرار گرفته‌اند و تنها در موارد معدودی نیاز به بررسی بیشتر و تحلیل تخصصی‌تر وجود دارد که می‌تواند در دورهای بعدی پرسشنامه دلفی پیگیری شود.

مرحله دوم فرایند دلفی، پس از تحلیل داده‌های دور نخست و بررسی دیدگاه‌های خبرگان، به منظور اعتبارسنجی مجدد یافته‌ها، ارتقای سطح توافق پنل و ارزیابی پیشنهادهای جدید اجرا شد. بر اساس یافته‌های مرحله نخست، پرسشنامه‌ای بازنگری‌شده طراحی گردید که پیامدهای مثبت و منفی الحاق ایران به کنوانسیون‌های بین‌المللی حمایت از حقوق مؤلف را در بر می‌گرفت. به منظور ارتقای دقت پاسخ‌دهی و افزایش آگاهی خبرگان، میانگین نمرات هر مقوله در دور نخست در کنار مقوله‌های پرسشنامه جدید درج شد تا مشارکت‌کنندگان بتوانند با در نظر داشتن دیدگاه جمعی مرحله قبل، ارزیابی دقیق‌تری ارائه دهند. همچنین، دیدگاه جدید مطرح‌شده در پاسخ به سؤال باز (سیاست‌گذاری درست به عنوان پیامدهای سیاسی مثبت)، پس از بررسی و تأیید ارتباط با اهداف پژوهش، در طراحی پرسشنامه مرحله دوم لحاظ گردید. پرسشنامه مرحله دوم شامل سؤالات بسته و بر اساس طیف پنج‌درجه‌ای لیکرت (از «بسیار زیاد» تا «بسیار کم») طراحی شد تا امکان سنجش دقیق‌تر میزان اهمیت و سطح توافق خبرگان فراهم شود. این پرسشنامه برای همان ۲۳ متخصصی که در مرحله نخست مشارکت داشتند ارسال گردید و در نهایت ۲۲ نفر به آن پاسخ دادند. تحلیل داده‌های مرحله دوم، مشابه مرحله نخست، با استفاده از شاخص‌های آماری نظیر میانگین، انحراف معیار و ضریب تغییرات انجام گرفت. نتایج کامل این تحلیل در جدول ۵ ارائه شده است. مقوله‌هایی که مورد تأیید قرار نگرفته‌اند، با رنگ قرمز مشخص شده‌اند تا تمایز آنها از سایر مقولات به روشنی قابل مشاهده باشد.

جدول ۵. ارزیابی مقوله‌ها در دور دوم دلفی بر اساس شاخص‌های آماری (میانگین، انحراف معیار و ضریب تغییرات)

مقوله عام	مقوله	پاسخ‌دهندگان	تعداد	میانگین	انحراف معیار	ضریب تغییرات
پایامدهای اقتصادی مثبت	بالا بردن سهم ایران در مبادلات تجاری بین‌المللی در زمینه آثار فکری	۲۲	۲۲	۴/۶۴	۰/۶۶	۰/۱۴
	تقویت اقتصاد فرهنگ و هنر	۲۲	۲۲	۴/۶۸	۰/۵۷	۰/۱۲
	تقویت سرمایه‌گذاری در حوزه فرهنگ و هنر	۲۲	۲۲	۴/۶۸	۰/۴۸	۰/۱
	بالا رفتن سهم بخش خصوصی در اقتصاد فرهنگ	۲۲	۲۲	۴/۶۴	۰/۵۸	۰/۱۳
	فراهم شدن مقدمات پیوستن به سازمان تجارت جهانی	۲۲	۲۲	۴/۸۶	۰/۴۷	۰/۱
پایامدهای اقتصادی منفی	کاهش رانت‌ها و انحصارهای فرهنگی و علمی	۲۲	۲۲	۴/۳۶	۰/۹	۰/۲۱
	افزایش فشار اقتصادی به مردم و دولت	۲۲	۲۲	۴/۱۸	۰/۸	۰/۱۹
	افزایش قیمت آثار خلاقه	۲۲	۲۲	۴/۲۳	۰/۷۵	۰/۱۸
	افزایش هزینه‌های تولید آثار خلاقه	۲۲	۲۲	۴/۳۶	۰/۷۳	۰/۱۷
	آسیب‌های اقتصادی به صنایع خلاقه	۲۲	۴	۴	۰/۸۲	۰/۲
پایامدهای فرهنگی مثبت	وابستگی اقتصاد فرهنگ به آثار بین‌المللی رایگان	۲۲	۴	۴	۰/۷۶	۰/۱۹
	اشتغال‌زایی در حوزه فرهنگ و هنر	۲۲	۲۲	۴/۵۹	۰/۵۹	۰/۱۳
	بهبود تعاملات فرهنگی بین‌المللی	۲۲	۲۲	۴/۶۸	۰/۴۸	۰/۱
	بهبود دسترسی و مصرف محصولات فرهنگی و هنری	۲۲	۲۲	۴/۵۹	۰/۵۹	۰/۱۳
	تقویت امنیت فرهنگی	۲۲	۲۲	۴/۶۴	۰/۶۶	۰/۱۴
	تقویت حوزه پدیدآوری آثار خلاقه	۲۲	۲۲	۴/۶۴	۰/۵۸	۰/۱۳
	تقویت صنایع فرهنگ و هنر	۲۲	۲۲	۴/۵۵	۰/۶۷	۰/۱۵
	تقویت و ساماندهی حوزه ترجمه	۲۲	۲۲	۴/۷۳	۰/۴۶	۰/۱
	توسعه دامنه آفرینش‌های فرهنگی و هنری	۲۲	۲۲	۴/۶۴	۰/۵۸	۰/۱۳
	توسعه فناوری‌های فرهنگ و هنر	۲۲	۲۲	۴/۶۸	۰/۴۸	۰/۱
	حرفه‌ای شدن صنعت نشر	۲۲	۲۲	۴/۸۶	۰/۳۵	۰/۰۷
	حضور در بازارهای جهانی	۲۲	۲۲	۴/۸۶	۰/۳۵	۰/۰۷
	حفاظت از میراث و سرمایه‌های ملی	۲۲	۲۲	۴/۵۹	۰/۶۷	۰/۱۵
	دسترسی به زیرساخت‌های فنی و دانش روز	۲۲	۲۲	۴/۶۴	۰/۵۸	۰/۱۳
	پایامدهای فرهنگی منفی	کاهش کتابسازی و تولید آثار کیفی	۲۲	۲۲	۴/۷۳	۰/۵۵
افت کیفیت آثار تولیدی به علت کاهش دسترسی به آثار بین‌المللی		۲۲	۲۲	۳/۹۱	۰/۹۷	۰/۲۵
تقویت سلطه فرهنگی غرب		۲۲	۲۲	۳/۶۴	۱/۱۴	۰/۳۱
کاهش آثار ترجمه‌ای		۲۲	۲۲	۴/۰۹	۱/۱۱	۰/۲۷
محدودیت دسترسی به آثار خارجی		۲۲	۲۲	۴/۴۱	۰/۹۶	۰/۲۲
پایامدهای سیاسی مثبت	محدودیت دسترسی به فناوری‌های جدید	۲۲	۲۲	۴/۴۱	۰/۹۶	۰/۲۲
	بهبود روابط سیاسی در سطح بین‌المللی	۲۲	۲۲	۴/۶۴	۰/۶۶	۰/۱۴
	تقویت اعتبار ملی و بین‌المللی	۲۲	۲۲	۴/۵۹	۰/۶۷	۰/۱۵

مقوله عام	مقوله	پاسخ دهندگان	تعداد	میانگین	انحراف معیار	ضریب تغییرات
	حفاظت از منافع ملی و عمومی	۲۲	۲۲	۴/۶۴	۰/۵۸	۰/۱۳
	سیاست‌گذاری درست	۲۲	۲۲	۴/۵	۰/۶	۰/۱۳
پیامدهای سیاسی منفی	الزام کشور به حمایت از آثار خارجی	۲۲	۲۲	۴/۱۸	۱/۲۲	۰/۳۹
	تأثیر منفی بر ممیزی آثار	۲۲	۲۲	۴/۲۳	۰/۸۱	۰/۱۹
پیامدهای حقوقی مثبت	تقویت سازوکارهای حقوقی	۲۲	۲۲	۴/۸۲	۰/۳۹	۰/۰۸
	حمایت قضایی و حقوقی از حقوق پدیدآورندگان داخلی و خارجی	۲۲	۲۲	۴/۸۲	۰/۵	۰/۱
	هماهنگ‌سازی مقررات داخلی راجع به حق مؤلف با مفاد کنوانسیون‌های بین‌المللی در زمینه حق مؤلف	۲۲	۲۲	۴/۹۱	۰/۳۹	۰/۰۶

جدول شماره ۶ نشان می‌دهد که چند مقوله با میانگین نمره کمتر از معیار ۴ یا در مرز آن و یا با انحراف معیار نسبتاً بالا شناسایی شده‌اند؛ از جمله این موارد می‌توان به «تقویت سلطه فرهنگی غرب» با میانگین ۳/۶۴ و انحراف معیار ۱/۱۴، «افت کیفیت آثار تولیدی به علت کاهش دسترسی به آثار بین‌المللی» با میانگین ۳/۹۱ و انحراف معیار ۰/۹۷، «کاهش آثار ترجمه‌ای» با میانگین ۴/۰۹ و انحراف معیار ۱/۱۱، و «الزام کشور به حمایت از آثار خارجی» با میانگین ۴/۱۸ و انحراف معیار ۱/۲۲، اشاره کرد. این مقوله‌ها به دلیل عدم دستیابی به حد آستانه توافقی، مردود اعلام شدند. به این ترتیب، اگرچه معدودی از مقوله‌ها به دلیل ناهم‌سویی آرا و میانگین پایین‌تر از معیار حذف شدند، ولی اکثریت قاطع مقوله‌ها - بیش از ۲۵ مورد - با میانگینی بالاتر از ۴/۵، از اجماع و اهمیت بالای خبرگان برخوردار بوده‌اند؛ امری که اهمیت مقوله‌های پیامدی مرتبط با الحاق به معاهدات بین‌المللی در حوزه حقوق مؤلف را به روشنی نشان می‌دهد.

بحث

یافته‌های حاصل از دور دوم دلفی نشان داد که اغلب مقوله‌ها به آستانه اجماع دست یافته‌اند. با این حال، مقوله‌های مرتبط با پیامدهای منفی فرهنگی و سیاسی از این قاعده مستثنی هستند. در این حوزه‌ها، سطحی از ناهم‌سویی و پیچیدگی در ارزیابی خبرگان مشاهده شد. این نتایج نشان می‌دهد که الحاق به کنوانسیون‌ها و معاهدات بین‌المللی تأثیرات گسترده‌ای در حوزه‌های اقتصادی، فرهنگی، سیاسی و حقوقی دارد. با این حال، میزان توافق و برداشت خبرگان نسبت به پیامدهای منفی برخی حوزه‌ها متفاوت و پیچیده است؛ امری که اهمیت تحلیل دقیق و سیاست‌گذاری هوشمندانه را برجسته می‌سازد.

در بُعد اقتصادی، الحاق فرصت‌هایی مانند بهبود مبادلات تجاری بین‌المللی، تقویت اقتصاد و سرمایه‌گذاری در حوزه فرهنگ و هنر، فراهم شدن مقدمات پیوستن به سازمان تجارت جهانی و کاهش رانته‌ها و انحصارهای فرهنگی و علمی ایجاد می‌کند. این فرصت‌ها می‌تواند نقش مهمی در ارتقای بهره‌وری اقتصادی، جذب سرمایه‌گذاری‌های داخلی و خارجی و ایجاد زمینه‌های پایدار برای رشد صنایع فرهنگی و خلاق ایفا کند. با این حال، الحاق می‌تواند چالش‌هایی مانند افزایش فشار اقتصادی، افزایش قیمت و هزینه‌های تولید آثار خلاقه، آسیب به صنایع خلاقه و وابستگی به آثار بین‌المللی رایگان را نیز به همراه داشته باشد. این امر نشان می‌دهد که بهره‌برداری از مزایای اقتصادی الحاق نیازمند مدیریت هوشمندانه و سیاست‌گذاری متوازن است. مطلبی (۱۴۰۳) معتقد است که الحاق به کنوانسیون برن پیش‌شرط ورود به سازمان تجارت جهانی است و احمدیان (۱۳۹۹) بر این باور است که رشد

اقتصادی با بهره‌برداری از آثار فکری ارتباط دارد؛ همچنین، کریمی (۱۴۰۲) و کورت (۲۰۲۱) به افزایش هزینه‌ها و چالش‌های اقتصادی ناشی از الحاق اشاره کرده‌اند، که ضرورت توجه به محدودیت‌ها و استراتژی‌های کاهش اثرات منفی را برجسته می‌کند. در بُعد فرهنگی، الحاق فرصت‌هایی همچون اشتغال‌زایی در حوزه فرهنگ و هنر، بهبود تعاملات فرهنگی بین‌المللی، دسترسی گسترده‌تر به محصولات فرهنگی، ارتقای پدیدآوری آثار خلاقه، رشد صنایع فرهنگی، ساماندهی حوزه ترجمه، توسعه فناوری‌های مرتبط و حفاظت از میراث ملی فراهم می‌آورد. این نتایج نشان‌دهنده نقش کلیدی الحاق در تقویت ساختار فرهنگی و ارتقای کیفیت تولیدات فرهنگی است. در مقابل، چالش‌هایی مانند افت کیفیت تولیدات داخلی به علت کاهش دسترسی به منابع خارجی، سلطه فرهنگی غرب، کاهش آثار ترجمه‌ای و محدودیت دسترسی به فناوری‌های خارجی نیز وجود دارد، که نشان می‌دهد بهره‌برداری از فرصت‌های فرهنگی نیازمند تدابیر حمایتی و سیاست‌های تنظیم‌گرانه است. فانکه‌نل (۲۰۱۴) تصریح می‌کند که الحاق می‌تواند کیفیت ترجمه آثار فرهنگی را ارتقا دهد، محسنی (۱۴۰۲) اشاره دارد که مالکیت فکری نقش مهمی در انتقال فناوری دارد، و حکمت‌نیا و دیگران (۱۴۰۰) بر این نظرند که محدودیت‌های بهره‌گیری آزاد از منابع فرهنگی از چالش‌های الحاق محسوب می‌شود. در حوزه سیاسی، الحاق می‌تواند منجر به بهبود روابط سیاسی بین‌المللی، تقویت اعتبار ملی و بین‌المللی و حفاظت از منافع ملی و عمومی شود. این فرصت‌ها می‌توانند به افزایش نفوذ دیپلماتیک کشور، ارتقای مشروعیت بین‌المللی و ایجاد زمینه‌های همکاری منطقه‌ای و جهانی کمک کنند. با این حال، چالش‌هایی مانند الزام به حمایت از آثار خارجی و تأثیر منفی بر فرایند ممیزی آثار نیز مطرح است که بیانگر پیچیدگی مدیریت تعارض منافع داخلی و تعهدات بین‌المللی است. جعفرزاده و آشنا (۱۴۰۲) تأکید می‌کنند که الحاق می‌تواند مزایای سیاسی مهمی ایجاد کند، موسایی (۲۰۱۱) بر این نظر است که این الحاق به ارتقای وجهه بین‌المللی کشور کمک می‌کند و سیف‌عسگری بارکوسرایبی (۱۳۹۷) اشاره دارد که تأثیر الحاق بر فرایند ممیزی آثار محدود است. در بعد حقوقی، الحاق موجب تقویت سازوکارهای حقوقی و حمایت بین‌المللی از حقوق پدیدآورندگان می‌شود، امری که می‌تواند جایگاه پدیدآورندگان و صنایع خلاق را ارتقا داده و به بهبود موقعیت جهانی مالکیت معنوی کشور کمک کند. دپینشی و مروه (۲۰۲۱) بر این نظرند که عضویت هند در کنوانسیون برن موجب ارتقای جایگاه حقوقی پدیدآورندگان، حمایت از صنایع خلاق و بهبود موقعیت جهانی مالکیت معنوی این کشور شده است و این تجربه می‌تواند الگویی برای بهره‌برداری استراتژیک سایر کشورها در زمینه حقوقی باشد.

نتیجه‌گیری

یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد الحاق به کنوانسیون‌ها و معاهدات بین‌المللی پیامدهای چندجانبه‌ای در حوزه‌های اقتصادی، فرهنگی، سیاسی و حقوقی به همراه دارد. این الحاق می‌تواند فرصت‌های قابل‌توجهی مانند ارتقای رشد اقتصادی، تقویت صنایع خلاق و فرهنگی، بهبود تعاملات و اعتبار بین‌المللی و تقویت سازوکارهای حقوقی ایجاد کند؛ اما در کنار آن با چالش‌ها و محدودیت‌هایی نظیر افزایش هزینه‌های اقتصادی، محدودیت دسترسی به منابع فرهنگی، سلطه فرهنگی و تأثیر محدود بر فرایندهای داخلی مواجه است.

بر اساس این یافته‌ها، بهره‌برداری مؤثر از مزایای الحاق نیازمند برنامه‌ریزی استراتژیک، طراحی سیاست‌های هماهنگ و توجه به تجربیات بین‌المللی است. همچنین، شواهد نشان می‌دهد که در برخی حوزه‌ها، به ویژه پیامدهای منفی فرهنگی و سیاسی، همگرایی نظر خبرگان کمتر بوده و تحلیل دقیق و سیاست‌گذاری هوشمندانه ضرورت دارد. در مجموع، نتایج این پژوهش با مطالعات پیشین همخوانی قابل‌توجهی دارد و می‌تواند راهنمایی ارزشمند برای تصمیم‌گیرندگان و سیاست‌گذاران در زمینه الحاق به معاهدات بین‌المللی حقوق مؤلف فراهم کند.

پیشنهادها

با توجه به نتایج حاصل از شناسایی و اعتبارسنجی پیامدهای پیوستن ایران به معاهدات بین‌المللی حق مؤلف، پیشنهاد می‌شود اقداماتی عملی برای بهره‌برداری بهینه از فرصت‌ها و کاهش چالش‌های احتمالی در حوزه‌های اقتصادی، فرهنگی، سیاسی و حقوقی انجام شود.

- در حوزه اقتصادی، ایجاد صندوق‌های حمایتی ویژه برای تولیدکنندگان آثار فرهنگی می‌تواند پایداری این بخش را تضمین کند و نقش مهمی در توسعه صنایع خلاق و سرمایه‌گذاری در حوزه فرهنگ و هنر ایفا نماید. جذب سرمایه‌گذاران بخش خصوصی نیز برای تقویت اقتصاد فرهنگ و هنر ضروری است.

- در بُعد فرهنگی، برپایی نمایشگاه‌ها و جشنواره‌های بین‌المللی می‌تواند زمینه معرفی آثار کشور در سطح جهانی را فراهم سازد و تعاملات فرهنگی بین‌المللی را تقویت کند. همچنین، برگزاری کارگاه‌ها و همایش‌های تخصصی داخلی و بین‌المللی، ارتقای دانش و مهارت فعالان فرهنگی را تسهیل می‌کند و بهره‌وری فرهنگی را افزایش می‌دهد. بهره‌گیری از رسانه‌ها و پلتفرم‌های اجتماعی به عنوان ابزار فرهنگ‌سازی و آگاهی‌بخشی نیز می‌تواند نقش کلیدی در تقویت اثرگذاری فرهنگی داشته باشد.

- در بعد سیاسی و حقوقی، پیشنهاد می‌شود سیاست‌های هماهنگ برای مدیریت تعارض منافع داخلی و تعهدات بین‌المللی طراحی شود تا اثرات مثبت پیوستن به معاهدات تقویت و چالش‌ها کاهش یابند. تقویت سازوکارهای حقوقی و حمایت بین‌المللی از حقوق پدیدآورندگان، بهبود موقعیت کشور در عرصه جهانی مالکیت معنوی و ایجاد زیرساخت‌های قانونی مناسب از جمله اقدامات کلیدی هستند.

پیاده‌سازی این اقدامات، مبتنی بر نتایج شناسایی و اعتبارسنجی پیامدها در پژوهش حاضر، می‌تواند راهنمایی کاربردی برای تصمیم‌گیرندگان و سیاست‌گذاران در راستای بهره‌برداری استراتژیک از معاهدات بین‌المللی حق مؤلف فراهم آورد.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

نویسندگان اصول اخلاقی را در انجام و انتشار این پژوهش علمی رعایت نموده‌اند و این موضوع مورد تأیید همه آنهاست.

مشارکت نویسندگان

همه نویسندگان به طور مساوی در مفهومی‌سازی مقاله و نگارش نسخه‌های اصلی و بعدی پیش‌نویس‌ها مشارکت داشتند.

تعارض منافع

بنا بر اظهار نویسندگان این مقاله تعارض منافع ندارد.

حامی مالی

این تحقیق از هیچ کمک مالی خاصی از نهادهای عمومی، تجاری یا غیرانتفاعی دریافت نکرده است.

سپاسگزاری

نویسندگان از همه شرکت‌کنندگان در این مطالعه تشکر می‌کنند.

منابع

- آنی، مهدی (۱۳۹۸). تحلیل حقوقی امتیازات مقرر در پیوست کنواسیون برن برای کشورهای در حال توسعه. پایان‌نامه منتشر نشده کارشناسی ارشد. دانشگاه تهران.
- احمدیان، علی (۱۳۹۹). نقش حمایت از مالکیت فکری در توسعه اقتصادی با رویکرد قانون ایران. *قانون یار*، ۴(۱۶)، ۷۲۷-۷۴۰.
- پشوتن، نگین؛ مطلبی، داریوش؛ حریری، نجلا؛ زرکلام، ستار، و باب‌الحوایجی، فهیمه (۱۴۰۴). پیامدهای پیوستن ایران به معاهدات بین‌المللی حق مؤلف؛ مرور نظام‌مند. *مطالعات دانش پژوهی*، ۴(۳). <https://doi.org/10.22034/jkrs.2025.19837>
- جعفرزاده، مجتبی، و آشنا، حسام‌الدین (۱۴۰۲). تبیین چشم‌انداز پذیرش «کنواسیون برن برای حمایت از آثار ادبی و هنری» از منظر امنیت فرهنگی برای جمهوری اسلامی ایران. *مطالعات راهبردی*، ۳(۳)، ۶۷-۸۹. <https://doi.org/10.22034/srq.2023.399677.4062>
- حسینی، شهیمه‌السادات، و مطلبی، داریوش (۱۳۹۱). بررسی پیامدهای الحاق ایران به نظام بین‌المللی حق مؤلف از دیدگاه ناشران شهر تهران. *تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی*، ۱۸(۲)، ۲۸۷-۳۱۲. <https://doi.org/20.1001.1.26455730.1391.18.2.6.1>
- حکمت‌نیا، محمود و همکاران (۱۴۰۰). *کنواسیون برن: ابعاد، پیامدها و آثار پیوستن ایران به آن*. پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات.
- سیف‌عسگری بارکوسرای، سیما (۱۳۹۷). تحلیل آثار اقتصادی الحاق ایران به کنواسیون برن بر مصرف موسیقی. پایان‌نامه منتشر نشده کارشناسی ارشد. دانشگاه هنر اصفهان.
- فصیح‌رامندی، منصوره (۱۳۹۶). *کنواسیون برن، عضویت کشورها و وضعیت ایران در وضع موجود*. پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات.
- کریمی، سولماز (۱۴۰۲). بررسی دلایل عدم الحاق ایران به کنواسیون برن (از نظر حقوق ادبی و هنری). *تملن حقوقی*، ۶(۱۶)، ۱۰۱-۱۱۴.
- محسنی، حمید (۱۴۰۲). عهدنامه‌های جهانی مرتبط با حقوق مالکیت فکری و توسعه دانش‌بنیان در ایران. *علوم و فناوری اطلاعات کشاورزی*، ۱(۱)، ۵۱-۶۳. <https://doi.org/10.22092/jaist.2023.362959.1096>
- مطلبی، داریوش (۱۴۰۳). الحاق به کنواسیون‌های بین‌المللی حق مؤلف در کشورهای در حال توسعه؛ درس‌هایی از ایران. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد یادگار امام. (طرح پژوهشی).

References

- Ahmadian, A. (2020). The role of intellectual property protection in economic development with a focus on Iranian law. *Qanun Yar*, 4(16), 727-740. [in Persian]
- Aloun, D. M. (2024). An analysis of international legal protection of copyright. *International Journal of Space Law and Policy*, 2(1), 12–26. <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.25466.09923>
- Ani, M. (2019). *Legal analysis of privileges stipulated in the appendix to the Berne Convention for developing countries*. Unpublished master's thesis, University of Tehran. [in Persian]
- Bannerman, S. (2011). Canadian copyright: History, change, and potential. *Canadian Journal of Communication*. <https://doi.org/10.22230/cjc.2011v36n1a2321>
- Deepanshi, J. I. M. S., & Marwah, K. (2021). Influence of Berne Convention on copyright laws in India. *Indian Journal of Law and Legal Research*, 2(1), 170-175.
- Divanov, S. (2024). International cooperation in the field of intellectual property protection: Problems & prospects. *World Scientist*, 1(20), 534-539. <https://doi.org/10.51582/interconf.19-20.05.2024.003>
- Fankhanel, L. (2014). The effects of the Berne Convention on translations in the Netherlands. *Review of Economic Research on Copyright Issues*, 11, 1.
- Fasih Ramandi, M. (2017). *The Berne Convention, countries' membership, and the status of Iran in the current situation*. Research Institute for Culture, Art, and Communication. [in Persian]
- Gupta, A. (2019). *Critically discuss the continued relevance of the Berne Convention for the protection of literary and artistic works (1886)*. Available at SSRN 3423573. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3423573
- Hekmatnia, M., et al. (2021). *The Berne Convention: Dimensions, consequences, and impacts of Iran's accession*. Research Institute for Culture, Art, and Communication. [in Persian]
- Hosseini, S. S., & Matlabi, D. (2013). *Examining the consequences of Iran's accession to the international copyright system from the perspective of Tehran publishers*. *Information Research and Public Libraries*, 18 (2), 287–312. doi:20.1001.1.26455730.1391.18.2.6.1 [in Persian]
- Jafari Zadeh, M., & Ashna, H. D. (2023). Explaining the perspective on the acceptance of the "Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works" from the viewpoint of cultural security for the Islamic Republic of Iran. *Strategic Studies Quarterly*, (3), 67-89. <https://doi.org/10.22034/srq.2023.399677.4062> [in Persian]
- Karimi, S. (2023). Examining the reasons for Iran's non-accession to the Berne Convention (from the perspective of literary and artistic rights). *Legal Civilization*, 6(16), 101–114. [in Persian]
- Kurt, K. (2021). Berne Convention and Turkey's participation process. *Journal of Atatürk Research Center*, 104, 1-42.
- Manghutay, A. G. (2012). The Berne Convention and the Iranian Law: negative consequences of the differences in the scope of application. *NISCAIR-CSIR*, 17(6). 559-567. <http://nopr.niscair.res.in/handle/123456789/15024>

- Matlabi, D. (2024). Accession to international copyright conventions in developing countries: Lessons from Iran. Islamic Azad University, *Yadegar-e-Imam Branch*. (Research Project). [in Persian]
- Mohseni, H. (2023). Global treaties related to intellectual property rights and knowledge-based development in Iran. *Agricultural Information Science and Technology*, 6(1), 51–63. <https://doi.org/10.22092/jaist.2023.362959.1096> [in Persian]
- Musai, M. (2011). Accession to the WTO, observation of copyright and the Iranian book market. *The Economic Research*, 11(2), 111-123.
- Pashootan, N., Matlabi, D., Hariri, N., Zarkalam, S., & Bab-al-Havajehi, F. (2025). The consequences of Iran joining international copyright treaties: A systematic review. *Journal of Knowledge Studies*, 4(3). <https://doi.org/10.22034/jkrs.2025.19837> [in Persian]
- Sandelowski, M., & Barroso, J. (2006). *Handbook for synthesizing qualitative research*. Springer Publishing Company. <https://doi.org/10.46743/2160-3715/2009.2820>
- Seif-Asgari Barkosarayi, S. (2018). *Economic impacts of Iran's accession to the Berne Convention on music consumption*. Unpublished Master's thesis, Isfahan University of Art. [in Persian]
- Tatarinova, L., & Yessen, Z. (2024). Protection of intellectual rights in the international context: problems and prospects. *Scientific Collection "InterConf"*, 45 (201), 31–38. <https://doi.org/10.51582/interconf.19-20.05.2024.003>
- Ubanyionwu, C. J. (2024). The international legal framework for protection of intellectual property rights in Nigeria. *Awka Capital Bar Journal*, 3(2).